

УДК 336.221.26

Рудницька Ю.- ст.гр. ОПОД-32

Тернопільський національний економічний університет

ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ ЯК ФАКТОР ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Науковий керівник: к.е.н., ст. викладач Сидорович О. Ю.

Виходячи з пріоритету державної політики України щодо вступу до Європейського Союзу, одним із важливих аспектів у цьому процесі є адаптація податкової системи України до європейських вимог. Зокрема, першим кроком у цьому напрямі є зменшення рівня тінізації економіки. Більшість експертів визнає, що основною причиною існування тіньової економіки є високі податки та нерівномірний їх розподіл, тобто надмірне податкове навантаження. Слід зазначити, що чинна податкова система фактично має винятково фіскальний характер, зосереджена на виконанні одного завдання – максимального залучення надходжень до бюджету без урахування можливих негативних наслідків надлишкового фіскального тиску на суб'єктів господарювання та громадян, що спонукає їх до приховування результатів своєї економічної діяльності.

Після того як існування тіньової економіки в 70-х роках ХХ століття було «відкрите» економістами (насамперед Кейтом Хартом, Велика Британія), механізм її дослідження активно розвивається. Через десятиліття «Блакитна книга», видавана статистичним комітетом ООН, уже оприлюднила критерії та методи відображення неформальної економічної діяльності в системі національних рахунків. Хоча точні оцінки «тіні» можуть бути лише приблизними, оскільки будь-яка держава не бажає визнавати реальних масштабів неконтрольованої нею економіки.

Основним мотивом тінізації легальної діяльності вважається, ухилення від сплати податків. І це підтверджується позитивною залежністю масштабів тіньової економіки від тягаря оподаткування в різних країнах, який пов'язаний не лише з відносною чи абсолютною величиною сплачуваних податків, а й з трудомісткістю їхнього адміністрування. Як свідчать дані наведені у таблиці Україна за цими показниками перебуває на 177-му місці рейтингу МВФ (загалом у списку 181 країн).

ТІНЬОВИЙ РЕЙТИНГ
Масштаб тіньового сектору залежить від податкових ставок і складності податкового законодавства

Місце в рейтингу МВФ	Країна	Час, що витрачається на сплату податків, від прибутку на рік, %	Повна податкова ставка, %	Частка тіньової економіки, %
13	 Данія	135	33,3	7
16	 Норвегія	87	42,0	11
65	 Бельгія	196	64,3	14
67	 Німеччина	196	50,8	12
76	 США	325	46,2	11
77	 Перу	424	41,5	38
95	 Іспанія	298	62,0	14
122	 Італія	360	76,2	16
130	 Росія	448	51,4	23
135	 Мексика	552	51,2	35
147	 Аргентина	615	21,9	24
165	 Індія	271	70,6	45
177	 Україна	2085	57,3	32

Для вирішення вищезазначених проблем пов'язаних з тінізацією економіки України доцільним є зменшення рівня податкового навантаження, яке повинно відбуватись поступово, шляхом зниження ставок не на всі податки, що забезпечують лівову частку дохідної частини державного бюджету, одразу, а поетапно – на кожен з податків окремо.